

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 10ης Φεβρουαρίου 2009*

Στην υπόθεση T-388/03,

Deutsche Post AG, με έδρα τη Βόννη (Γερμανία),

DHL International, με έδρα την Diegem (Βέλγιο),

εκπροσωπούμενες από τους J. Sedemund και T. Lübbig, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους
V. Kreuzschitz και M. Niejahr,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως C(2003) 2508 τελικό της Επιτροπής, της 23ης Ιουλίου 2003, να μη διατυπώσει αντιρρήσεις κατόπιν της διαδικασίας προκαταρκτικής εξετάσεως του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ κατά διαφόρων μέτρων που έλαβαν οι βελγικές αρχές υπέρ της βελγικής δημόσιας επιχείρησης ταχυδρομείων La Poste SA,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová, πρόεδρο, K. Jürimäe και S. Soldevila Frago (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: K. Andoná, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 14ης Μαΐου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Η επιχείρηση La Poste SA είναι η δημόσια επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί όλη η ταχυδρομική υπηρεσία στο Βέλγιο. Με την απελευθέρωση της ταχυδρομικής αγοράς, η

La Poste διαδέχθηκε, την 1η Οκτωβρίου 1992, τη Régie des Postes που υπαγόταν απευθείας στο βελγικό υπουργείο ταχυδρομείων. Η La Poste είναι αυτόνομη δημόσια υπηρεσία που ανήκει κατά 100 % στο Βελγικό Δημόσιο.

- 2 Οι υπηρεσίες Δημόσιου χαρακτήρα της επιχείρησης La Poste, η τιμολόγησή τους, οι κανόνες συμπεριφοράς έναντι των χρηστών και οι επιδοτήσεις καθορίζονται από τον νόμο και διευκρινίζονται με σύμβαση διαχείρισης που έχει συναφθεί με το Δημόσιο. Από το 1992 έχουν συναφθεί τέσσερις συμβάσεις μεταξύ του Δημοσίου και της επιχείρησης La Poste.
- 3 Εκτός από την αποστολή της ως επιχείρησης γενικών ταχυδρομικών υπηρεσιών, η La Poste έχει αναλάβει και πολλές άλλες αποστολές Δημοσίου συμφέροντος όπως βασικές τραπεζικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε όλους, διανομή εντύπων με μειωμένες τιμές, διανομή προεκλογικών εντύπων, πληρωμή συντάξεων κατ' οίκον, πώληση αδειών αλιείας και είσπραξη διοικητικών προστίμων. Η σύμβαση διαχείρισης καθορίζει μεταξύ άλλων τους κανόνες αντιστάθμισης του καθαρού προσθέτου κόστους των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ).
- 4 Η επιχείρηση La Poste πραγματοποιεί το 84 % του κύκλου εργασιών της στον τομέα των γενικών υπηρεσιών ταχυδρομείου. Ο τομέας της ταχυδιανομής δεμάτων αντιπροσωπεύει το 4 % του κύκλου εργασιών της πράγμα που αντιστοιχεί σε μερίδιο αγοράς 18 % στον τομέα αυτό.
- 5 Οι προσφεύγουσες, η Deutsche Post AG και η βελγική θυγατρική της DHL International (στο εξής, από κοινού: όμιλος Deutsche Post) ασκούν δραστηριότητα στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών και ιδίως στην αγορά της ταχυδιανομής δεμάτων.

Διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης

- 6 Το 1999, το Βελγικό Δημόσιο αποφάσισε κατ' αρχήν τη χορήγηση οικονομικής εισφοράς στη La Poste που εξαρτήθηκε από την κατάρτιση ενός σχεδίου επιχειρήσεως εγκεκριμένου από τα οικεία όργανα διαχείρισης και συντονισμένο με ένα κοινωνικό πρόγραμμα. Αυτό το σχέδιο επιχειρηματικής δράσεως που υιοθετήθηκε στις 28 Ιουνίου 2002 και είχε ως στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας της επιχείρησης και την αποδοτικότητά της, τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών και την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων προέβλεπε σημαντικές επενδύσεις.
- 7 Στις 8 Οκτωβρίου 2002, η Βελγική Κυβέρνηση έδωσε την έγκρισή της για αύξηση του κεφαλαίου της La Poste ύψους 297,5 εκατομμυρίων ευρώ. Αυτή η αύξηση κεφαλαίου επρόκειτο να πραγματοποιηθεί υπό τη μορφή εγγραφής σε αύξηση κεφαλαίου με αντάλλαγμα μετοχές αντιπροσωπευτικές κεφαλαίου που θα έδιναν δικαιώματα όμοια με τις ήδη εκδοθείσες μετοχές.
- 8 Με επιστολή της 3ης Δεκεμβρίου 2002, το Βασίλειο του Βελγίου κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο αυξήσεως του κεφαλαίου της La Poste για ποσό 297,5 εκατομμύρια ευρώ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Η Επιτροπή και οι βελγικές αρχές πραγματοποίησαν τρεις συσκέψεις, στις 12 Δεκεμβρίου 2002, στις 6 Φεβρουαρίου 2003 και στις 3 Απριλίου 2003 και αντάλλαξαν πολυάριθμες επιστολές.
- 9 Οι προσφεύγουσες, που έλαβαν γνώση για τη διαδικασία εξετάσεως με την ευκαιρία δηλώσεως του Βέλγου Υπουργού Τηλεπικοινωνιών της 1ης Ιουλίου 2003, την οποία ακολούθησε, στις 14 Ιουνίου 2003, ένα άρθρο στη βελγική ημερήσια εφημερίδα *Le Soir*, ζήτησαν από την Επιτροπή με τηλεομοιοτυπία της 22ας Ιουλίου 2003, που πρωτοκολλήθηκε στις 23 Ιουλίου 2003, πληροφορίες ως προς την πορεία της διαδικασίας προκειμένου να λάβουν μέρος ενδεχομένως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88 ΕΚ] (ΕΕ L 83, σ. 1).

- 10 Στις 23 Ιουλίου 2003, η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις κατόπιν της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ [απόφαση C(2003) 2508 τελικό, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση], δεδομένου ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Προσβαλλομένη απόφαση

- 11 Στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή εκθέτει τα επιχειρήματα των βελγικών αρχών σχετικά με το οικείο σχέδιο αυξήσεως του κεφαλαίου της La Poste. Συγκεκριμένα οι βελγικές αρχές υποστηρίζουν ότι ενήργησαν υπό το πρίσμα ιδιώτη επενδυτή σε καθεστώς οικονομίας της αγοράς. Η εισφορά κεφαλαίου εντάσσεται σε πρόγραμμα μέτρων αύξησης της παραγωγικότητας της επιχείρησης, στο πλαίσιο του ανοίγματος των ταχυδρομικών αγορών και σκοπεί να ενισχύσει τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης εν αναμονή της απόδοσης της επενδύσεως. Οι βελγικές αρχές φρονούν ότι υφίστανται πράγματι οι προοπτικές θετικής εξέλιξης των νέων δραστηριοτήτων της επιχείρησης.
- 12 Οι βελγικές αρχές φρονούν εξάλλου ότι από το 1992, η La Poste χρειάστηκε να φέρει το κόστος ορισμένων από τις υποχρεώσεις ΥΓΟΣ που της είχαν ανατεθεί (ταχυδρομικές δραστηριότητες, τραπεζικές δραστηριότητες για τα πρόσωπα που δεν διαθέτουν τραπεζικό λογαριασμό), οι οποίες αντισταθμίστηκαν μόνο εν μέρει με κρατικές συνεισφορές. Το υπηρεσιακό καθεστώς των τεσσάρων πέμπτων των υπαλλήλων της La Poste προκάλεσε επίσης αύξηση των εξόδων (πληρωμή συντάξεων από το 1992 έως το 1997 αντί εισφορών), καθώς και την εφαρμογή του μέτρου της πρόωρης συνταξιοδότησης.
- 13 Στο πλαίσιο της νομικής εκτίμησης του κοινοποιηθέντος μέτρου η Επιτροπή στηρίχθηκε στη αφετηρία τη διαπίστωση ότι το Δημόσιο ανέθεσε στη La Poste συγκεκριμένα καθήκοντα γενικού οικονομικού συμφέροντος που αντιστοιχούν στα καθήκοντα της La Poste ως δημόσιας υπηρεσίας, μέσω εκάστης των συμβάσεων διαχείρισης. Παρατήρησε ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, αν οι κρατικές αντι-

σταθμίσεις που έλαβε η Poste δεν υπερβαίνουν το πρόσθετο καθαρό κόστος των ΥΓΟΣ που παρέσχε, τα συγκεκριμένα μέτρα δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Αν πάντως υποτεθεί ότι οι αντισταθμίσεις αυτές συνιστούν κρατικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

- 14 Πριν προβεί στην εξέταση του κοινοποιηθέντος μέτρου, η Επιτροπή βεβαιώθηκε, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, ότι μετά την μεταλλαγή της σε αυτόνομη δημόσια επιχείρηση, η La Poste δεν είχε γίνει αποδέκτης μέτρων που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις ασύμβατες με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ. Στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής εντόπισε έξι μέτρα, συγκεκριμένα την απαλλαγή από την καταβολή του φόρου εταιριών, τη διαγραφή αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων, τη δυνατότητα λήψεως εγγύησης από το Δημόσιο για τη σύναψη δανείων, την απαλλαγή από την προκαταβολή φόρου ακίνητης περιουσίας για τα ακίνητα που εξυπηρετούν δημόσια υπηρεσία, την υπεραντιστάθμιση των οικονομικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος στο πλαίσιο της πρώτης σύμβασης διαχείρισεως (1992-1997) και τις δύο μη κοινοποιηθείσες αυξήσεις κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν το 1997 για συνολικό ποσό 62 εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, η Επιτροπή διαπίστωσε υπό-αντισταθμίσεις προσθέτου καθαρού κόστους των ΥΓΟΣ.
- 15 Η Επιτροπή έκρινε ότι όφειλε, πρώτον να εκτιμήσει τα έξι αυτά μέτρα που επηρεάζουν τη νομιμότητα της κοινοποιηθείσας αύξησης κεφαλαίου.

Μέτρο 1: απαλλαγή από την πληρωμή του φόρου εταιριών

- 16 Δεδομένου ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η La Poste είχε σημειώσει καθαρή συνολική απώλεια 238,4 εκατομμύρια ευρώ από το 1992 έως το 2002, έκρινε ότι για την περίοδο

αυτή το εν λόγω μέτρο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, διότι δεν είχε ως συνέπεια τη μεταβίβαση κρατικών πόρων.

Μέτρο 2: διαγραφή αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων το 1997

- 17 Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι είχε συσταθεί το 1992 αποθεματικό ύψους 100 εκατομμυρίων ευρώ κατά τη μεταλλαγή της La Poste σε αυτόνομη δημόσια επιχείρηση προκειμένου να καλυφθεί μέρος των παροχών συντάξεως για τα δικαιώματα που απέκτησαν οι υπάλληλοι από το 1972 έως το 1992. Έναντι αυτού παραχωρήθηκαν στη La Poste τα αναγκαία για τη δημόσια υπηρεσία ακίνητα τα οποία, συνεπώς, δεν μπορούσαν να πωληθούν. Το 1997, κατά την ευθυγράμμιση του συστήματος συντάξεως των οργανικών υπαλλήλων προς το γενικό σύστημα, το αποθεματικό αυτό που δεν είχε χρησιμοποιηθεί από της συστάσεώς του, μετετράπη σε αποθεματικό υπεραξίας. Η Επιτροπή, θεωρώντας ότι η διαγραφή του αποθεματικού δεν προσπόρισε κανένα πλεονέκτημα στη La Poste έκρινε ότι το μέτρο αυτό δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Μέτρο 3: παροχή εγγύησης του Δημοσίου για τη σύναψη δανείων

- 18 Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η La Poste είχε διατηρήσει τη δυνατότητα, όπως και η Régie des Postes, να ζητήσει την εγγύηση του Δημοσίου κατά τη σύναψη δανείων και ότι όφειλε, αν έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής, να καταβάλει στο Δημόσιο ταμείο ετησίως ποσό ίσο προς το 0,25 % του δανείου. Δεδομένου ότι η La Poste ουδέποτε έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής μετά το 1992, η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν της είχε χορηγηθεί κανένα πλεονέκτημα και ότι το μέτρο αυτό δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Μέτρο 4: απαλλαγή της προείσπραξης φόρου ακίνητης περιουσίας για ακίνητα που χρησιμοποιούνται για δημόσια υπηρεσία

- 19 Η Επιτροπή παρατήρησε ότι η La Poste είχε τύχει απαλλαγής από την πληρωμή του φόρου για τα ακίνητα που είχε στην κυριότητά της και τα οποία εχρησιμοποιούνται για δημόσια υπηρεσία. Η Επιτροπή έκρινε ότι η απαλλαγή αυτή από τον φόρο ακινήτου περιουσίας, που της παρείχε a priori οικονομικό πλεονέκτημα ήταν δυνατόν να συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

Μέτρο 5: υπεραντιστάθμιση των οικονομικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος στο πλαίσιο της πρώτης σύμβασης διαχείρισεως (1992-1997)

- 20 Η Επιτροπή έκρινε ότι τα λογιστικά βιβλία για την περίοδο 1992-1997 δείχνουν υπεραντιστάθμιση εκ μέρους του Δημοσίου για παρασχεθείσες από τη La Poste για χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και ότι η υπεραντιστάθμιση αυτή συνιστά ενδεχομένως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

Μέτρο 6: μη κοινοποιηθείσες αυξήσεις κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν το 1997 για συνολικό ποσό 62 εκατομμυρίων ευρώ

- 21 Η Επιτροπή επισήμανε ότι αυτές οι δύο αυξήσεις κεφαλαίου που έγιναν τον Μάρτιο και τον Δεκέμβριο του 1997, με σκοπό να εξισορροπηθεί η ανεπαρκής αντιστάθμιση των ΥΓΟΣ συνιστούν ενδεχομένως κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

- 22 Στη συνέχεια η Επιτροπή εξέτασε τα μέτρα που ήταν ικανά να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις (μέτρα 4 έως 6), με γνώμονα τις διατάξεις του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Συγκεκριμένα αφού υπολόγισε τη διαφορά μεταξύ των υπεραντισταθμίσεων που αντιστοιχούσαν σ' αυτά τα τρία μέτρα και των υποαντισταθμίσεων των ΥΓΟΣ που είχε επισημάνει η ίδια, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απομένει υποαντιστάθμιση πρόσθετου καθαρού κόστους ΥΓΟΣ και ότι τα εν λόγω τρία μέτρα δεν συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 23 Ομοίως η Επιτροπή έκρινε ότι η υποαντιστάθμιση του προσθέτου καθαρού κόστους των ΥΓΟΣ για την περίοδο 1992-2002 ήταν μεγαλύτερη του ποσού της κοινοποιηθείσας αύξησης κεφαλαίου και συνεπώς η αύξηση αυτή δεν συνιστά, καθ' εαυτήν, κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, διότι δεν παρέσχε πλεονέκτημα στην La Poste. Η Επιτροπή αποφάσισε συνεπώς να μη διατυπώσει αντιρρήσεις έναντι του μέτρου αυτού.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 24 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 27 Νοεμβρίου 2003, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.
- 25 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 21 Απριλίου 2005, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου δυνάμει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

26 Στις 14 Απριλίου 2004, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επί της ενστάσεως απαραδέκτου.

27 Με διάταξη του Πρωτοδικείου της 15ης Δεκεμβρίου 2004, το αίτημα περί του απαραδέκτου ενώθηκε προκειμένου να συνεκδικασθεί με την ουσία της υπόθεσης.

28 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

29 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη

— επικουρικώς, να την απορρίψει ως αβάσιμη

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού

³⁰ Η ένσταση απαραδέκτου που προβάλλει η Επιτροπή στηρίζεται στην έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης και εννόμου συμφέροντος των προσφευγουσών.

Επί της ενεργητικής νομιμοποίησης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

³¹ Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή δεν είναι παραδεκτή διότι η προσφεύγουσες δεν θίγονται άμεσα και ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.

- 32 Πρώτον, η Επιτροπή επισημαίνει, σε παρατηρήσεις που κατέθεσε πριν από την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2005, C-78/03 P, Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (Συλλογή 2004, σ. I-10737), ότι, κατά τη νομολογία, για να είναι παραδεκτή η προσφυγή που ασκείται από ανταγωνιστή του ωφελουμένου κατά της αποφάσεως περί μη προβολής αντιρρήσεων που λαμβάνεται κατόπιν της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, η θέση του προσφεύγοντος στην οικεία αγορά πρέπει να επηρεάζεται ουσιωδώς από το μέτρο ενίσχυσης (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1993, C-198/91, Cook κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2487, σκέψεις 20 έως 26, και της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 19).
- 33 Δεύτερον, η Επιτροπή φρονεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση, αν υποθεθεί ότι αφορά για οποιοδήποτε λόγο τις προσφεύγουσες, δεν τις αφορά ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο ΕΚ και της νομολογίας που διαμορφώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937), κατά την έννοια ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν τις αφορά περισσότερο απ' όσο αφορά κάθε άλλη επιχείρηση που βρίσκεται σε σχέση ανταγωνισμού με την ενισχυθείσα επιχείρηση στη μία ή στην άλλη από τις αγορές στις οποίες είναι παρούσα.
- 34 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι στις παραγράφους 27 και 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρεται στη σχέση άμεσου ανταγωνισμού μεταξύ μιας επιχειρήσεως του ομίλου Deutsche Post και της La Poste είναι άνευ σημασίας δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό μνημονεύεται στο περιγραφικό μέρος της προσβαλλομένης απόφασης και δεν παράγει καμιά νομική συνέπεια. Κατά την Επιτροπή, οι εγκριθείσες ενισχύσεις δεν έχουν καμιά σχέση με τους τομείς δραστηριότητες που μνημονεύονται στην παράγραφο 27 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες δεν έχουν σχεδόν καμιά σημασία για τη La Poste.
- 35 Τέλος, η Επιτροπή τόνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, βάσει της πρόσφατης νομολογίας του Δικαστηρίου (αποφάσεις Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, και της 29ης Νοεμβρίου 2007,

C-176/06 P, Stadtwerke Schwäbisch Hall κ.λπ. κατά Επιτροπής —δεν δημοσιεύεται στη Συλλογή), η προσφυγή δεν είναι παραδεκτή εφόσον οι προσφεύγουσες επικαλούνται παραβίαση των δικονομικών εγγυήσεών τους κατά τρόπο πολύ γενικό και στο αιτητικό της προσφυγής τους ζητούν την ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης και όχι την κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως. Η Επιτροπή φρονεί συνεπώς ότι οι προσφεύγουσες όφειλαν να αποδείξουν ότι η προσβαλλομένη απόφαση τις επηρεάζει ουσιωδώς για να είναι παραδεκτή η προσφυγή τους.

³⁶ Οι προσφεύγουσες παρατηρούν, κατ' αρχάς, ότι η νομολογία αναγνωρίζει στους ανταγωνιστές του ωφελουμένου από μέτρο ενίσχυσης το δικαίωμα να προσβάλουν την απόφαση της Επιτροπής που διαπιστώνει το συμβιβαστό του μέτρου αυτού με την κοινή αγορά κατόπιν της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ (αποφάσεις του Δικαστηρίου Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 20 έως 24 Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 15 έως 20, και της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 45). Η νομολογία αυτή αναγνωρίζει την ενεργητική νομιμοποίηση των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στη διοικητική διαδικασία στην περίπτωση που η Επιτροπή την τερματίζει στο στάδιο της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξέτασης του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, με το σκεπτικό ότι αν δεν έχουν ενεργητική νομιμοποίηση οι επιχειρήσεις αυτές δεν μπορούν να διασφαλίσουν τις δικονομικές εγγυήσεις που παρέχει η διαδικασία λεπτομερούς εξέτασης (αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 24, Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 17, και Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, προπαρατεθείσα, σκέψη 40).

³⁷ Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως είχαν ζητήσει, στις 22 Ιουλίου 2003, από την Επιτροπή να τις θεωρήσει ως ενδιαφερόμενους κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο θ' και του άρθρου 20 του κανονισμού 659/1999 και ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το αίτημά τους εκδίδοντας την προσβαλλομένη απόφαση στις 23 Ιουλίου 2003 και κατ' αυτόν τον τρόπο προσέβαλε τα δικονομικά τους δικαιώματα.

38 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν επίσης ότι τα μέτρα που κρίθηκαν συμβατά με την κοινή αγορά με την προσβαλλομένη απόφαση στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό εις βάρος τους δεδομένου ότι οι ίδιες βρίσκονται σε άμεσο ανταγωνισμό με τη La Poste στη βελγική αγορά ιδίως στον τομέα της ταχυδιανομής δεμάτων. Για να στηρίξουν το επιχείρημα αυτό παρατηρούν ότι ο όμιλος Deutsche Post πραγματοποίησε στο Βέλγιο συνολικό κύκλο εργασιών 124,8 εκατομμυρίων ευρώ κατά την εμπορική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι με την προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή αναφέρεται ρητά στη σχέση άμεσου ανταγωνισμού μεταξύ του ομίλου Deutsche Post και La Poste, ότι αντιπροσωπεύουν ποσοστό 35 έως 45 % της βελγικής αγοράς στον τομέα της ταχυδιανομής δεμάτων και εγγράφων [απόφαση της Επιτροπής της 21ης Οκτωβρίου 2002, που κηρύσσει συμβατή με την κοινή αγορά μια συγκέντρωση (υπόθεση N IV/M.2908 — Deutsche Post κατά DHL (II), παράγραφος 23], ενώ η La Poste έχει στον τομέα αυτό μερίδιο αγοράς μόνο 18 %, και ότι στις ελευθερωμένες αγορές ταχυδρομικών υπηρεσιών στο Βέλγιο ασκεί δραστηριότητα μόνο ένας μεγάλος όμιλος τεσσάρων διεθνών επιχειρήσεων και συγκεκριμένα DHL/DPAG, UPS, TPG/TNT και FedEx (απόφαση Deutsche Post κατά DHL, προπαρατεθείσα, σκέψη 26).

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

39 Κατά το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο μόνον αν η απόφαση τα αφορά άμεσα και ατομικά.

40 Κατά πάγια νομολογία, πρόσωπα άλλα από τους αποδέκτες μιας αποφάσεως δεν μπορούν να ισχυρισθούν ότι η απόφαση τα αφορά ατομικά, παρά μόνον αν η απόφαση αυτή τα θίγει λόγω ορισμένων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως η οποία τα διακρίνει έναντι κάθε άλλου προσώπου και, ως εκ τούτου, τα εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη (αποφάσεις Plaumann κατά Επιτροπής, σκέψη 33 ανωτέρω, 223, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 33).

- 41 Δεδομένου ότι η υπό κρίση προσφυγή αφορά απόφαση της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να επισημανθεί ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων του άρθρου 88 ΕΚ, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, του προκαταρκτικού σταδίου της εξετάσεως των ενισχύσεων που καθιερώνει η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού και η οποία έχει ως μοναδικό σκοπό να παράσχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να σχηματίσει μια πρώτη γνώμη ως προς το αν η συγκεκριμένη ενίσχυση συμβιβάζεται εν όλω ή εν μέρει με την κοινή αγορά και, αφετέρου, του σταδίου της λεπτομερούς εξετάσεως την οποία προβλέπει η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου. Μόνο στο πλαίσιο αυτού του σταδίου, που αποσκοπεί στην πλήρη ενημέρωση της Επιτροπής επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως, προβλέπει η Συνθήκη υποχρέωση της Επιτροπής να ζητήσει από τους ενδιαφερομένους να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους (αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 22 Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 16 Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 38, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 34).
- 42 Όταν η Επιτροπή, χωρίς να έχει κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, διαπιστώνει, με απόφαση εκδιδόμενη βάσει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, ότι μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, εκείνοι υπέρ των οποίων έχουν τεθεί αυτές οι διαδικαστικές εγγυήσεις μπορούν να επιτύχουν την τήρησή τους μόνον αν έχουν τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν την απόφαση αυτή της Επιτροπής ενώπιον του κοινοτικού δικαστηρίου (αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 23, Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 17, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 40, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 35). Για τους λόγους αυτούς, η προσφυγή ακυρώσεως κατά τέτοιας αποφάσεως, την οποία έχει ασκήσει ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, είναι παραδεκτή εφόσον ο προσφεύγων επιδιώκει, με την άσκηση της προσφυγής του, την προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων που αντλεί από τη διάταξη αυτή (αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 23 έως 26 Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 17 έως 20 και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 35).
- 43 Οι ενδιαφερόμενοι, υπό την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, της Συνθήκης, οι οποίοι επομένως μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης, να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως, είναι τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις των οποίων τα συμφέροντα θίγονται, ενδεχομένως, από τη χορήγηση της ενισχύσεως, ιδίως δε οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές οργανώσεις (αποφάσεις Επιτροπής κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 41, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 36).

44 Αντιθέτως, αν ο προσφεύγων αμφισβητεί το βάσιμο αυτής καθαυτής της απόφασεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως, το γεγονός και μόνον ότι μπορεί να θεωρηθεί ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν αρκεί ώστε να κριθεί παραδεκτή η προσφυγή. Οφείλει, τότε, να αποδείξει ότι η περίπτωση του παρουσιάζει ιδιαιτερότητες, κατά την έννοια της νομολογίας που απορρέει από την απόφαση Plaumann κατά Επιτροπής, σκέψη 33 ανωτέρω. Τούτο ισχύει, ιδίως, στην περίπτωση που η θέση του προσφεύγοντος στην αγορά επηρεάζεται αισθητά από την ενίσχυση που αποτελεί το αντικείμενο της αμφισβητούμενης απόφασεως (βλ., απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 37).

45 Εν προκειμένω οι προσφεύγουσες προβάλλουν επτά λόγους ακυρώσεως με την προσφυγή τους. Ο πρώτος λόγος αφορά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, δεδομένου ότι η Επιτροπή έθεσε στη διάθεσή τους μόνον ένα μη εμπιστευτικό κείμενο της προσβαλλομένης απόφασεως στο οποίο αποκρύπτεται το μεγαλύτερο μέρος των αριθμητικών στοιχείων στο όνομα του σεβασμού της αρχής του επαγγελματικού απορρήτου. Ο δεύτερος λόγος αφορά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ καθότι η Επιτροπή αποφάσισε να μη κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ ενώ αντιμετώπιζε σοβαρές δυσχέρειες στην εκτίμηση του συμβατού των κρατικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά. Με τον τρίτο, τέταρτο και πέμπτο λόγο οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η εξέταση από την Επιτροπή των μέτρων που αντιστοιχούν σε απαλλαγή από τον φόρο εταιριών, διαγραφή αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων και δυνατότητα εγγύησης του Δημοσίου για τα δάνεια υπήρξε ανεπαρκής ή ατελής και διαφωνούν με την κρίση ότι τα μέτρα αυτά δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Με τον έκτο λόγο ακυρώσεως οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τη μέθοδο και το περιεχόμενο του υπολογισμού εκ μέρους της Επιτροπής της διαφοράς των στοιχείων υπεραντιστάθμισης και υποαντιστάθμισης του προσθέτου κόστους ΥΓΟΣ. Τέλος, με τον έβδομο λόγο οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, κατά παράβαση των αρχών που διατύπωσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, C-280/00, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg (Συλλογή 2003, σ. I-7747, στο εξής: απόφαση Altmark), η Επιτροπή δεν βεβαιώθηκε ότι οι ΥΓΟΣ παρασχέθηκαν με το χαμηλότερο κόστος για το κοινωνικό σύνολο.

46 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τόσο την άρνηση της Επιτροπής να κινήσει την κύρια διαδικασία εξετάσεως όσο και το βάσιμο της προσβαλλομένης απόφασης, πρέπει να εξεταστεί, κατά πρώτο, αν οι προσφεύγουσες νομιμοποιούνται να αμφισβητήσουν το βάσιμο της προσβαλλομένης απόφασεως και, δεύτερον, αν

νομιμοποιούνται να ζητήσουν τον σεβασμό των οικονομικών δικαιωμάτων τους, για να κριθεί αν παραδεκτώς ασκούν την υπό κρίση προσφυγή.

47 Πρώτον, οι προσφεύγουσες δεν αποδεικνύουν ότι η θέση τους στην αγορά ενδέχεται να επηρεαστεί ουσιωδώς από την ενίσχυση που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλομένης απόφασης.

48 Πράγματι δεν συνιστά ουσιώδη επιρροή το γεγονός και μόνο ότι η επίδικη απόφαση μπορεί να επηρεάσει κάπως τις σχέσεις ανταγωνισμού που υπάρχουν στην οικεία αγορά και ότι οι οικείες επιχειρήσεις τελούν σε σχέση ανταγωνισμού με τον ωφελούμενο από την απόφαση αυτή (βλ, κατ' αυτή την έννοια, απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1969, 10/68 και 18/68, Eridania κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 159, σκέψη 7). Συνεπώς, μια επιχείρηση δεν μπορεί να επικαλεστεί αποκλειστικά και μόνον την ιδιότητά της ως ανταγωνίστριας της επιχειρήσεως που ευνοείται από το επίμαχο μέτρο, αλλά οφείλει, επιπλέον, να αποδείξει τον βαθμό κατά τον οποίο επηρεάζεται η θέση της στην αγορά (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Μαΐου 2000, C-106/98 P, Comité d'entreprise de la Société française de production κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-3659, σκέψεις 40 και 41).

49 Διαπιστώνεται όμως ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει την ιδιαιτερότητα της ανταγωνιστικής θέσης τους στη βελγική αγορά ταχυδρομικών υπηρεσιών και απλώς υποστηρίζουν ότι αποτελούν μέρος ομίλου επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητα στην οικεία αγορά. Εξάλλου, το γεγονός και μόνο ότι η προσβαλλομένη απόφαση τις αναφέρει ονομαστικά δεν αρκεί να αποδείξει ότι οι προσφεύγουσες επηρεάζονται ουσιωδώς από τα μέτρα υπέρ της επιχείρησης La Poste, τα οποία επιτράπηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση τη στιγμή που, στα οικεία χωρία, η Επιτροπή απλώς αναφέρει ότι η βελγική αγορά ταχυδρομικών υπηρεσιών ήταν σχετικά περισσότερο ανοικτή από την αγορά άλλων κρατών μελών, με τη La Poste να κατέχει μόνο το 18 % της αγοράς ταχυδιανομής δεμάτων, και το υπόλοιπο να βρίσκεται στα χέρια διεθνών φορέων, και ότι το λειτουργικό περιθώριο της La Poste για την παραδοσιακή ταχυδρομική υπηρεσία, κυρίως επιστολική, ήταν

πολύ χαμηλότερο από το περιθώριο του ολλανδικού ταχυδρομικού φορέα TPG η της Deutsche Post World Net (βλ., κατ' αυτή την έννοια, διάταξη του Πρωτοδικείου της 27ης Μαΐου 2004, T-358/02, Deutsche Post και DHL κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1565, σκέψεις 39 έως 41).

50 Τέλος, οι προσφεύγουσες έκαναν λόγο για αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το μερίδιο αγοράς που κατέχουν στον τομέα της ταχυδιανομής δεμάτων στο Βέλγιο.

51 Τα στοιχεία όμως αυτά καθεαυτά δεν είναι ικανά να αποδείξουν ότι η ανταγωνιστική θέση τους, συγκρινόμενη με τη θέση των άλλων ανταγωνιστών της La Poste, επηρεάστηκε ουσιωδώς από την προσβαλλόμενη απόφαση.

52 Αντιθέτως, οι προσφεύγουσες υπό την ιδιότητα των αμέσων ανταγωνιστών της La Poste στην αγορά ταχυδιανομής δεμάτων, έχουν την ιδιότητα του ενδιαφερομένου κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

53 Δεύτερον, πρέπει συνεπώς να εξεταστεί αν, με την προσφυγή τους, οι προσφεύγουσες επιδιώκουν πράγματι να υπερασπιστούν τα δικονομικά δικαιώματα που έλκουν από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

54 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Πρωτοδικείο οφείλει να ερμηνεύσει τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος βάσει της ουσίας τους και όχι βάσει του χαρακτηρισμού τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1961, 19/60, 21/60, 2/61 και 3/61, Fives Lille Cail κ.λπ. κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 631). Συγκεκριμένα μπορεί να εξετάσει και άλλα επιχειρήματα του προσφεύγοντος για να

εξακριβώσει αν παρέχουν στοιχεία που στηρίζουν ορισμένο ισχυρισμό του προσφεύγοντος ο οποίος υποστηρίζει ρητά ότι υπάρχουν αμφιβολίες που δικαιολογούν την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Ιανουαρίου 2004, T-158/99, Thermenhotel Stoiser Franz κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. ΙΙ-1, σκέψεις 141, 148, 155, 161 και 167, και της 20ής Σεπτεμβρίου 2007, T-254/05, Fachvereinigung Mineralfaserindustrie κατά Επιτροπής, δεν δημοσιεύεται στη Συλλογή, σκέψη 48). Ωστόσο, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να ερμηνεύσει την προσφυγή με την οποία ο προσφεύγων αμφισβητεί αποκλειστικά το βάσιμο αποφάσεως εκτιμήσεως ορισμένης ενίσχυσης κατά την έννοια ότι σκοπεύει στην πραγματικότητα να διαφυλάξει τα δικονομικά δικαιώματα που έλκει ο προσφεύγων από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ οσάκις ο προσφεύγων δεν διατύπωσε ρητά τέτοιο ισχυρισμό. Στην περίπτωση αυτή, η ερμηνεία του ισχυρισμού θα οδηγούσε σε νέο χαρακτηρισμό του αντικειμένου της προσφυγής (βλ., κατ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 44 και 47, και Stadtwerke Schwäbisch Hall κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 35 ανωτέρω, σκέψη 25). Προς τούτο το Πρωτοδικείο οφείλει να στηριχθεί σε στοιχεία που προσκομίζει ο προσφεύγων και από τα οποία συνάγεται ότι αυτός επιδιώκει κυρίως τη διαφύλαξη των δικονομικών δικαιωμάτων του.

- 55 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ρητά με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως ότι με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως προσεβλήθησαν τα δικονομικά δικαιώματα που έλκουν από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ.
- 56 Επιπλέον, από την προσφυγή προκύπτει ότι ο τρίτος, ο τέταρτος, ο πέμπτος και ο έβδομος λόγος ακυρώσεως παρέχουν στοιχεία που στηρίζουν τον δεύτερο λόγο, εφόσον οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι σε συγκεκριμένα σημεία η εξέταση της Επιτροπής υπήρξε ανεπαρκής και ατελής και ότι έπρεπε να κινηθεί η κύρια διαδικασία εξετάσεως (παράγραφοι 29, 37, 41 και 42 της προσφυγής). Ομοίως, ο έβδομος λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στο ότι δεν εξακριβώθηκε ότι οι ΥΓΟΣ παρασχέθηκαν με το χαμηλότερο κόστος για το κοινωνικό σύνολο συνιστά στοιχείο που στηρίζει το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή όφειλε να κινήσει την κύρια διαδικασία εξετάσεως. Συνεπώς, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν επίσης με τους λόγους αυτούς, διά των οποίων επισημαίνεται ότι τα επίδικα μέτρα δεν εξετάστηκαν δεόντως στο πλαίσιο της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, ότι με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως προσεβλήθησαν τα δικονομικά δικαιώματα που έλκουν από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

- 57 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες νομιμοποιούνται να ασκήσουν προσφυγή.

Επί του εννόμου συμφέροντος

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 58 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή που άσκησαν οι προσφεύγουσες δεν είναι παραδεκτή διότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν συμφέρον στην επίλυση της διαφοράς. Πράγματι, η νομολογία απαιτεί να αποδεικνύει πάντα ο προσφεύγων ότι έχει έννομο συμφέρον στην άσκηση της προσφυγής. Το ζήτημα της υπάρξεως εννόμου συμφέροντος εκτιμάται αναλόγως του αντικειμένου της προσφυγής.
- 59 Εν προκειμένω, η Επιτροπή φρονεί ότι σε περίπτωση ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι προσφεύγουσες αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να επιβεβαιωθεί η απόφασή της 2002/753/ΕΚ, της 19ης Ιουνίου 2002, σχετικά με τα μέτρα που έλαβε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπέρ της Deutsche Post AG (ΕΕ L 247, σ. 27), η οποία και τα κρίνει ασύμβατα με την κοινή αγορά.
- 60 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι το αντικείμενο της προσφυγής τους είναι να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους ως αμέσων ανταγωνιστών της La Poste, η οποία επωφελείται από την επίδικη ενίσχυση, και η προσφυγή τους είναι πλήρως ανεξάρτητη από άλλες προσφυγές τους που εκκρεμούν ενώπιον του Πρωτοδικείου.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 61 Όταν πρόκειται για απόφαση της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, υπενθυμίζεται ότι μόνο στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, σκοπός της οποίας είναι να διαφωτίσει πλήρως την Επιτροπή εφ' όλων των στοιχείων της υποθέσεως, προβλέπει η Συνθήκη ΕΚ την υποχρέωση της Επιτροπής να τάξει προθεσμία στους ενδιαφερομένους για να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους (αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 22 Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 16 Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψη 38, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 34).
- 62 Οι προσφεύγουσες έχουν, υπό την ιδιότητα του ενδιαφερομένου, κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, συμφέρον να επιτύχουν την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως που ελήφθη με τη διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης εφόσον, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 88 ΕΚ, η ακύρωση αυτή υποχρεώνει την Επιτροπή να κινήσει την κύρια διαδικασία εξετάσεως και τους δίνει τη δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους και κατ' αυτόν τον τρόπο να επηρεάσουν τη νέα απόφαση της Επιτροπής.
- 63 Για να κρίνει, όμως, αν οι προσφεύγουσες έχουν έννομο συμφέρον, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να συγκρίνει τους ισχυρισμούς που προβάλλουν στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής με τα επιχειρήματα που προέβαλαν αμυνόμενες οι προσφεύγουσες σε διαφορετική δίκη.
- 64 Συνεπώς, οι προσφεύγουσες έχουν έννομο συμφέρον.

- 65 Επομένως, η προσφυγή είναι παραδεκτή και η ένσταση απαραδέκτου που ήγειρε η Επιτροπή πρέπει να απορριφθεί.

Επί του αντικειμένου του ελέγχου που ασκεί το Πρωτοδικείο και επί του παραδεκτού των λόγων ακυρώσεως της προσφυγής

Επί του αντικειμένου του ελέγχου που ασκεί το Πρωτοδικείο

- 66 Όσον αφορά το αντικείμενο του ελέγχου που οφείλει να ασκήσει το Πρωτοδικείο διευκρινίζεται ότι, όταν ο προσφεύγων επιδιώκει να προστατεύσει τα δικονομικά δικαιώματα που έλκει από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, μπορεί να επικαλεστεί οποιονδήποτε από τους λόγους που απαριθμεί το άρθρο 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ εφόσον σκοπούν την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως και σε τελική ανάλυση την κίνηση από την Επιτροπή της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Μαρτίου 2004, T-157/01, *Danske Busvognmænd κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2004, σ. II-917, σκέψη 41). Το Πρωτοδικείο όμως δεν μπορεί σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας εξετάσεως μιας ενίσχυσης από την Επιτροπή να αποφανθεί ως προς την ύπαρξη ενίσχυσης ή το συμβατό της με την κοινή αγορά (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Mengozzi στην υπόθεση C-487/06 P, *British Aggregates κατά Επιτροπής*, απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008, Συλλογή 2008, σ. I-10515, σκέψη 71).

- 67 Κατόπιν αυτού πρέπει να απορριφθούν ως अपαράδεκτοι οι λόγοι ακυρώσεως που προβάλλονται με την προσφυγή διά των οποίων το Πρωτοδικείο καλείται να αποφανθεί ως προς την ύπαρξη ενίσχυσης ή ως προς το συμβατό της με την κοινή αγορά. Συγκεκριμένα, πρόκειται αφενός για τον έκτο λόγο ακυρώσεως που αφορά την προβαλλομένη ως εσφαλμένη μέθοδο υπολογισμού που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να υπολογίσει τη διαφορά των στοιχείων υπεραντιστάθμισης και υποαντιστάθ-

μισης του προσθέτου κόστους των ΥΓΟΣ και, αφετέρου, για τον τρίτο, τον τέταρτο και τον πέμπτο λόγο ακυρώσεως καθόσον σκοπούν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.

68 Ομοίως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται σε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να κριθεί απαράδεκτος εφόσον οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν, ούτε καν ισχυρίστηκαν, ότι τα αριθμητικά στοιχεία που αποκρύπτονται στο μη εμπιστευτικό κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως τους ήταν αναγκαία για να επιτύχουν την κίνηση από την Επιτροπή της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Πράγματι από την προσφυγή προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες επιδίωκαν αποκλειστικά να χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία αυτά για να εξετάσουν μήπως η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν συνιστούν κρατικές εγγυήσεις.

69 Ο δεύτερος λόγος, όμως, που στηρίζεται σε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, και ο τρίτος, ο τέταρτος, ο πέμπτος και ο έβδομος λόγος, στο μέτρο που σκοπούν να αποδείξουν ότι η εξέταση που πραγματοποίησε η Επιτροπή κατά το στάδιο του προκαταρκτικού ελέγχου υπήρξε ανεπαρκής και ατελής μπορούν να εξεταστούν από το Πρωτοδικείο.

Ως προς το παραδεκτό του λόγου ακυρώσεως ότι η εξέταση που πραγματοποίησε η Επιτροπή υπήρξε ανεπαρκής από τη σκοπιά των κριτηρίων που διατυπώνει η απόφαση Altmark

70 Στο μέτρο που η Επιτροπή υποστηρίζει ότι πρόκειται για νέο ισχυρισμό, πρέπει να εξεταστεί το παραδεκτό του εβδόμου λόγου ακυρώσεως καθόσον επιδιώκει να αποδείξει το ανεπαρκές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή από τη σκοπιά των κριτηρίων που διατύπωσε η απόφαση Altmark, σκέψη 45 ανωτέρω.

- 71 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, «απαγορεύεται κατά τη διάρκεια της δίκης η προβολή νέων ισχυρισμών, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία». Εντούτοις, ο λόγος ακυρώσεως ο οποίος αποτελεί ανάπτυξη λόγου που έχει προβληθεί προηγουμένως άμεσα ή έμμεσα με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο και εμφανίζει στενό δεσμό με αυτόν πρέπει να κηρύσσεται παραδεκτός (απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Μαρτίου 1999, T-212/97, Hubert κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ. Υπ. 1999, σ. I-A-41 και II-185, σκέψη 87, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 25ης Ιουλίου 2000, T-110/98, RJB Mining κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2971, σκέψη 24).
- 72 Εν προκειμένω οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν με το υπόμνημα απαντήσεως και υπό τον τίτλο «παράβαση των κριτηρίων που διατυπώθηκαν με την απόφαση [Altmark]», ότι η Επιτροπή υιοθέτησε ανακριβή ερμηνεία του όρου κρατική ενίσχυση και αναπτύσσουν επιχειρήματα με σκοπό να αποδείξουν ότι η Επιτροπή παρέλειψε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, να εξετάσει αν το κόστος των ΥΓΟΣ που αντισταθμίστηκε από το Βελγικό Δημόσιο ήταν ίσο ή χαμηλότερο από το κόστος μιας ορθά λειτουργούσας μεσαίου μεγέθους επιχείρησης όπως προβλέπει η απόφαση Altmark, σκέψη 45 ανωτέρω. Επιδιώκουν δηλαδή να επισημάνουν ότι η εξέταση που πραγματοποίησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ δεν της έδωσε τη δυνατότητα να υπερνικήσει, με την προκαταρκτική εξέταση, τις δυσχέρειες της εκτιμήσεως του ζητήματος αν ήταν κατάλληλο το επίπεδο αντισταθμίσεως που χορήγησε το Βελγικό Δημόσιο στη La Poste.
- 73 Διαπιστώνεται ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως εμφανίζει στενή σχέση με τον δεύτερο λόγο που στηρίζεται σε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και κακή εκτίμηση της ανάγκης κινήσεως της επίσημης διαδικασίας εξέτασης των ενισχύσεων, την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Πράγματι, υποστηρίζοντας ότι η Επιτροπή δεν διέθετε επαρκή στοιχεία προκειμένου να κρίνει αν οι δημόσιες υπηρεσίες παρασχέθηκαν με κατάλληλο κόστος, οι προσφεύγουσες επιδιώκουν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή όφειλε να κινήσει την κύρια διαδικασία εξέτασης. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως που συνιστά σιωπηρά μέρος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως της προσφυγής πρέπει να θεωρηθεί παραδεκτός.

Επί της ουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

— Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην ανάγκη κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ

- 74 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η Επιτροπή παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, αποφασίζοντας να μην εφαρμόσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Από τη νομολογία προκύπτει ότι η κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξέτασης είναι απαραίτητη οσάκις η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες για την εκτίμηση του συμβατού μιας κρατικής ενίσχυσης με την κοινή αγορά και δεν ήταν σε θέση να υπερνικήσει όλες τις δυσχέρειες που εμφανίζει η εκτίμηση αυτή κατά την πρώτη εξέταση (απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Μαΐου 2001, C-204/97, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-3175, σκέψεις 33 έως 35). Εν προκειμένω, η υπερβολικά μεγάλη διάρκεια της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, το εύρος των ζητημάτων που έπρεπε να εξεταστούν στο πλαίσιο αυτής καθώς και το περιεχόμενο των εγγράφων των σχετικών με την εν λόγω διαδικασία που προσκόμισε η Επιτροπή κληθείσα προς τούτο από το Πρωτοδικείο αποδεικνύουν ότι έπρεπε να κινηθεί η επίσημη διαδικασία εξέτασης.
- 75 Οι προσφεύγουσες επικαλούνται επίσης τη σκέψη 35 της απόφασης Πορτογαλία κατά Επιτροπής, σκέψη 74 ανωτέρω, κατά την οποία η Επιτροπή οφείλει να εξετάζει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που της γνωστοποιούνται από τρίτους και ιδίως από τις επιχειρήσεις, τα συμφέροντα των οποίων θίγονται από τη χορήγηση της ενίσχυσης.
- 76 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν, τέλος, ότι οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών που απευθύνει η Επιτροπή κατά τη διαδικασία προκαταρκτικής εκτίμησης χρησιμεύουν μόνον ως συμπλήρωμα της κοινοποίησης και μόνον κατά τη διαδικασία κύριας

εξέτασης είναι δυνατή η συλλογή πλήρων στοιχείων. Εν προκειμένω, όμως, τόσο ο όγκος των προσκομισθέντων εγγράφων όσο και το πεδίο έρευνας της Επιτροπής ήταν πάρα πολύ μεγάλα.

77 Η Επιτροπή φρονεί ότι οι προσφεύγουσες οφείλουν να αποδείξουν ότι αντιμετώπισε σοβαρές δυσχέρειες κατά την εκτίμηση του συμβατού του κοινοποιηθέντος μέτρου με την κοινή αγορά. Η Επιτροπή φρονεί, επίσης, ότι η διάρκεια της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης δεν ήταν υπερβολικά μεγάλη και ότι ο χρόνος που απαιτήθηκε οφείλεται στην πληθώρα στοιχείων που χρειάστηκε να συλλέξει, τάσσοντας, κάθε φορά, σχετική προθεσμία στη Βελγική Κυβέρνηση.

— Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που αφορά το ατελές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή ως προς την απαλλαγή από τον φόρο εταιριών

78 Οι προσφεύγουσες διαπιστώνουν ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να χαρακτηρίσει το μέτρο αυτό ως κρατική ενίσχυση για μόνο τον λόγο ότι η La Poste σημείωσε καθαρή απώλεια στη διάρκεια της περιόδου από το 1992 μέχρι το 2002. Οι προσφεύγουσες όμως φρονούν ότι η εξέταση ενός μέτρου που ενδέχεται να συνιστά κρατική ενίσχυση πρέπει να στηρίζεται επίσης στην εκτίμηση των μελλουσών συνεπειών του (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1988, 57/86, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2855, σκέψη 10).

79 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν έχει ως αντικείμενο την εξέταση της απαλλαγής από τον φόρο εταιριών από τη σκοπιά των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, αλλά μόνο να εξακριβώσει αν η απαλλαγή αυτή προσπόρισε στη La Poste πλεονέκτημα που πρέπει να ληφθεί υπόψη στον υπολογισμό της αντιστάθμισης μεταξύ του προσθέτου καθαρού κόστους και του συνόλου των δημοσίων δαπανών.

— Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που αφορά το ατελές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή όσον αφορά τη διαγραφή του αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων

80 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η εκχώρηση ακινήτων από το Βελγικό Δημόσιο συνιστά σημαντικό οικονομικό πλεονέκτημα ακόμη και αν τα ακίνητα αυτά είναι μη απαλλοτριώσιμα και ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε επαρκώς το ζήτημα αυτό. Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η La Poste απέκτησε κατ' αυτόν τον τρόπο δωρεάν ακίνητα και απαλλάχθηκε από την πραγματοποίηση σημαντικών εξόδων αγοράς ή μίσθωσης ακινήτων.

81 Η Επιτροπή φρονεί ότι η La Poste ουδέποτε έλαβε επιδότηση που θα τη βοηθούσε να χρηματοδοτήσει τις συντάξεις των υπαλλήλων της, αλλά απλώς μια απλή λογιστική κάλυψη ως αντιστάθμιση για τα μη απαλλοτριώσιμα ακίνητα που της εξεχώρησε το Δημόσιο. Κατά την άποψή της, η διαγραφή του αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων δεν προσπόρισε κανένα πλεονέκτημα στη La Poste. Αντιθέτως, η κατάργηση της υποχρέωσης να αναλάβει τα έξοδα συνταξιοδότησεως των υπαλλήλων της μετά το 1997 αποτέλεσε πλεονέκτημα που αντισταθμίστηκε όμως από την υποχρέωση της La Poste να αναλάβει τις εργοδοτικές εισφορές.

— Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που στηρίζεται στο ατελές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή ως προς τη δυνατότητα λήψεως κρατικής εγγύησης για τη σύναψη δανείων

82 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η δυνατότητα και μόνο της La Poste να λάβει κρατική εγγύηση για τα δάνειά της της παρέχει όρους χρηματοδότησης που δεν μπορούν να έχουν οι άλλες επιχειρήσεις και ότι άλλωστε η Επιτροπή άλλωστε ακολούθησε παρόμοια συλλογιστική στις υποθέσεις σχετικά με τις εγγυήσεις που χορήγησε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στις δημόσιες τράπεζές της ή η Γαλλία ως προς τις δεσμεύσεις της Électricité de France. Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε με την προσβαλλομένη απόφαση γιατί ο μηχανισμός του

οποίου επωφελήθηκε η La Poste δεν έχει αυτόματο χαρακτήρα. Τέλος, φρονούν ότι η Επιτροπή όφειλε να συγκρίνει το ύψος του ετησίου ποσού που υποχρεούται να καταβάλει η La Poste στο Δημόσιο με αυτό που θα όφειλε να καταβάλει υπό τις συνθήκες συνθήκες της αγοράς.

- 83 Κατά την Επιτροπή, η δυνατότητα επικλήσεως της κρατικής εγγύησης δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, καθόσον η La Poste ενδέχεται να μη χρησιμοποιήσει την εγγύηση αυτή. Υποστηρίζει εξάλλου, ότι μόνη η δυνατότητα επικλήσεως μιας εγγύησης δεν μπορεί να εξομοιωθεί με πραγματική εγγύηση στην εκτίμησή της του συμβιβαστού του μέτρου αυτού με την κοινή αγορά.

— Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που αφορά τον ανεπαρκή χαρακτήρα της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή από τη σκοπιά των κριτηρίων που διατυπώθηκαν με την απόφαση Altmark

- 84 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν με το υπόμνημα απαντήσεως ότι η Επιτροπή προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία της απόφασης Altmark, σκέψη 45 ανωτέρω, με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η αντιστάθμιση του κόστους ΥΓΟΣ συνιστά ένα μόνον από τα κριτήρια που πρέπει να συντρέχουν για να μη συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ ένα οικονομικό πλεονέκτημα. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή όφειλε μεταξύ άλλων να εξακριβώσει ότι οι υπηρεσίες γενικού συμφέροντος παρασχέθηκαν στο χαμηλότερο κόστος για το κοινωνικό σύνολο (απόφαση Altmark, σκέψη 45 ανωτέρω, σκέψη 95), πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

- 85 Η Επιτροπή περιορίζεται να υπογραμμίσει ότι ο λόγος αυτός δεν προεβλήθη με το δικόγραφο της προσφυγής και συνεπώς είναι απαράδεκτος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Γενικοί κανόνες περί τη διαδικασία του άρθρου 88 ΕΚ

⁸⁶ Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθούν οι γενικοί κανόνες που αφορούν το σύστημα ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, το οποίο θεσπίζει η Συνθήκη, όπως αυτοί συνήχθησαν από τη νομολογία (απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 36 ανωτέρω, σκέψεις 33 έως 39 αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-95/96, Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3407, σκέψεις 49 έως 53 T-11/95, BP Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3235, σκέψεις 164 έως 166, και της 15ης Μαρτίου 2001, T-73/98, Prayon Rurel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-867, σκέψεις 39 έως 49).

⁸⁷ Στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, η Επιτροπή προβαίνει σε εξέταση των μελετωμένων ενισχύσεων που έχει ως αντικείμενο να της δώσει τη δυνατότητα να διαμορφώσει μια πρώτη γνώμη ως προς το αν οι επίδικες ενισχύσεις συμβιβάζονται εν μέρει ή εν όλω με την κοινή αγορά. Η κύρια διαδικασία εξέτασης του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ σκοπεί να προστατεύσει τα δικαιώματα ενδεχομένων τρίτων ενδιαφερομένων (βλ. σκέψεις 42 και 43 ανωτέρω) και επιπλέον πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να διαφωτιστεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υπόθεσης πριν λάβει την απόφασή της, συγκεντρώνοντας ιδίως τις παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων τρίτων και των κρατών μελών (απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1451, σκέψη 13). Καίτοι έχει δέσμια αρμοδιότητα όσον αφορά την απόφαση κινήσεως της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή διαθέτει πάντως κάποιο περιθώριο εκτιμήσεως κατά την έρευνα και την εξέταση των συνθηκών της συγκεκριμένης υποθέσεως προκειμένου να καθορίσει αν αυτές δημιουργούν σοβαρές δυσχέρειες. Σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και με το καθήκον χρηστής διοικήσεως που υπέχει, η Επιτροπή μπορεί, μεταξύ άλλων, να κινήσει διαδικασία διαλόγου με το κράτος που προέβη στην κοινοποίηση ή με τρίτους προκειμένου να υπερβεί, κατά την προκαταρκτική διαδικασία, δυσχέρειες που ενδεχομένως αντιμετωπίζει (απόφαση Prayon-Rurel κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω, σκέψη 45).

- 88 Κατά παγία νομολογία, η διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, καθίσταται απαραίτητη από τη στιγμή που η Επιτροπή συναντήσει σοβαρές δυσκολίες προκειμένου να εκτιμήσει αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά (αποφάσεις Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 87 ανωτέρω, σκέψη 13 Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 29, και Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 33 βλ. επίσης απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, T-49/93, SIDE κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2501, σκέψη 58).
- 89 Στην Επιτροπή εναπόκειται να καθορίσει, ανάλογα με τα πραγματικά και νομικά στοιχεία της συγκεκριμένης υποθέσεως, αν οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει κατά την έρευνα του συμβατού της ενισχύσεως με την κοινή αγορά καθιστούν απαραίτητη την κίνηση της διαδικασίας αυτής (απόφαση Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 30). Η εκτίμηση αυτή πρέπει να τηρεί τις προϋποθέσεις.
- 90 Πρώτον, το άρθρο 88 ΕΚ περιορίζει την εξουσία της Επιτροπής να αποφαινεται επί της συμβατότητας ενισχύσεως με την κοινή αγορά κατά την περάτωση της προκαταρκτικής διαδικασίας μόνον στα μέτρα που δεν δημιουργούν σοβαρές δυσχέρειες, οπότε το κριτήριο αυτό αποκτά αποκλειστικό χαρακτήρα. Πράγματι, η Επιτροπή δεν μπορεί να αρνηθεί την κίνηση της τυπικής διαδικασίας εξετάσεως επικαλούμενη άλλες συνθήκες, όπως το συμφέρον τρίτων, λόγους που ανάγονται στην οικονομία της διαδικασίας ή άλλο λόγο διοικητικής ή πολιτικής διευκολύνσεως (απόφαση Prayon-Rupel κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω, σκέψη 44).
- 91 Δεύτερον, όταν προσκρούει σε σοβαρές δυσχέρειες, η Επιτροπή οφείλει να κινήσει την επίσημη διαδικασία και δεν διαθέτει συναφώς διακριτική ευχέρεια.

- 92 Τρίτον η έννοια των σοβαρών δυσχερειών έχει αντικειμενικό χαρακτήρα. Η ύπαρξη των δυσχερειών αυτών πρέπει να αναζητηθεί τόσο στις συνθήκες εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως όσο και στο περιεχόμενό της, κατά τρόπον αντικειμενικό, συγκρίνοντας τις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως με στοιχεία τα οποία διέθετε η Επιτροπή όταν αποφάνθηκε επί του συμβατού των επιδίκων ενισχύσεων με την κοινή αγορά (απόφαση SIDE κατά Επιτροπής, σκέψη 88 ανωτέρω, σκέψη 60). Εξ αυτών συνάγεται ότι ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί το Πρωτοδικείο επί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών, εκ φύσεως, υπερβαίνει την αναζήτηση της πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως (βλ., κατ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 31 έως 38, και Matra κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψεις 34 έως 39 αποφάσεις SIDE κατά Επιτροπής, σκέψη 88 ανωτέρω, σκέψεις 60 έως 75 BP Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω, σκέψεις 164 έως 200, και Prayon-Rupel κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω, σκέψη 47).
- 93 Οι προσφεύγουσες φέρουν το βάρος της αποδείξεως της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών, απόδειξη την οποία μπορούν να προσκομίσουν βάσει δέσμης συγκλινοσών ενδείξεων σχετικά, αφενός, με τις περιστάσεις και τη διάρκεια της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης και, αφετέρου, με το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 94 Κατά τη νομολογία, χρονικό διάστημα που υπερβαίνει σημαντικά τον χρόνο που συνήθως απαιτείται για μια πρώτη εξέταση στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, της Συνθήκης μπορεί, μαζί με άλλα στοιχεία, να οδηγήσει στην αναγνώριση ότι η Επιτροπή αντιμετώπισε σοβαρές δυσχέρειες εκτιμήσεως που απαιτούν την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 87 ανωτέρω, σκέψεις 15 και 17 αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Μαΐου 2000, T-46/97, SIC κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2125, σκέψη 102, και Prayon-Rupel κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω, σκέψη 93).
- 95 Από τη νομολογία προκύπτει, επίσης, ότι ο ανεπαρκής ή ατελής χαρακτήρας της εξέτασης που πραγματοποιεί η Επιτροπή κατά τη διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης συνιστά ένδειξη περί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών (βλ., κατ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 37, και Πορτογαλία κατά Επιτροπής, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψεις 46 έως 49 αποφάσεις SIDE κατά Επιτροπής, σκέψη 88 ανωτέρω, σκέψεις 61, 67 και 68, και Prayon-Rupel κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω, σκέψη 108).

— Ως προς τις ενδείξεις σοβαρών δυσχερειών που ανάγονται στη διάρκεια και τις περιστάσεις της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης

- 96 Το Πρωτοδικείο οφείλει κατ' αρχάς να εξετάσει αν η διάρκεια και οι περιστάσεις της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης συνιστούν ενδείξεις περί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών, εξετάζοντας αν η διαδικασία που εφάρμοσε η Επιτροπή υπερέβη σημαντικά τον χρόνο που συνήθως απαιτείται για την προκαταρκτική εξέταση η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ.
- 97 Όσον αφορά, πρώτον, τη διάρκεια μεταξύ της κοινοποίησης του σχεδίου ενισχύσεων και της απόφασης που έλαβε η Επιτροπή μετά το πέρας της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, υπενθυμίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 659/1999 προβλέπουν προθεσμία δύο μηνών για τη διαδικασία αυτή, προθεσμία η οποία μπορεί να παραταθεί με αμοιβαία συμφωνία ή αν η Επιτροπή χρειάζεται συμπληρωματικές πληροφορίες.
- 98 Εν προκειμένω, η ενίσχυση κοινοποιήθηκε από το Βελγικό Δημόσιο στην Επιτροπή στις 5 Δεκεμβρίου 2002, και η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στις 23 Ιουλίου 2003, δηλαδή μετά πάροδο χρόνου μόλις υπερβαίνοντος τους επτά μήνες. Κατά την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν τρεις συσκέψεις μεταξύ της Επιτροπής και των βελγικών αρχών, στις 12 Δεκεμβρίου 2002, στις 6 Φεβρουαρίου και στις 3 Απριλίου 2003 και η Επιτροπή απηύθυνε τρεις αιτήσεις προσθέτων πληροφοριών στο Βασίλειο του Βελγίου, στις 23 Δεκεμβρίου 2002, στις 3 Μαρτίου 2003 και στις 5 Μαΐου 2003. Η διάρκεια αυτή των επτά μηνών είναι πρόδηλο ότι υπερβαίνει το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η Επιτροπή οφείλει κατ' αρχήν να ολοκληρώνει την προκαταρκτική εξέτασή της.
- 99 Όσον αφορά, δεύτερον, τις περιστάσεις υπό τις οποίες εξελίχθηκε η διαδικασία, διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και το καθήκον χρηστής διοίκησης που υπέχει, η Επιτροπή μπορεί στο πλαίσιο της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης να χρειαστεί να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες από το κοινοποιούν κράτος (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση *Matra* κατά

Επιτροπής, σκέψη 32 ανωτέρω, σκέψη 38). Οι επαφές αυτές δεν αποτελούν μεν απόδειξη περί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών, πλην όμως μπορούν, σε συνδυασμό με τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης, να συνιστούν ένδειξη περί αυτού.

100 Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας το Πρωτοδικείο ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει τις αιτήσεις παροχής στοιχείων που απηύθυνε στις βελγικές αρχές στις 23 Δεκεμβρίου 2002, στις 3 Μαρτίου 2003 και στις 5 Μαΐου 2003, τις απαντήσεις του Βελγικού Δημοσίου της 28ης Ιανουαρίου, 3ης Απριλίου και 13ης Ιουνίου 2003 καθώς και τα πρακτικά των συσκέψεων που οργανώθηκαν με τις βελγικές αρχές στις 12 Δεκεμβρίου 2002, στις 6 Φεβρουαρίου 2003 και στις 3 Απριλίου 2003.

101 Πολλά στοιχεία από τα έγγραφα που προσκόμισε η Επιτροπή αξίζει να επισημανθούν. Κατ' αρχάς, από τα έγγραφα αυτά προκύπτει ότι το πεδίο έρευνας που κάλυψε η Επιτροπή κατά τη διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης υπήρξε ευρύτατο. Πράγματι, οι συσκέψεις όπως και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Επιτροπής και των βελγικών αρχών είχαν ως αντικείμενο όχι μόνο το κοινοποιηθέν μέτρο αλλά και τις αυξήσεις κεφαλαίου που έγιναν το 1997 και δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, τη δυνατότητα της υπάρξεως διασταυρουμένων επιδοτήσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων δημόσιας υπηρεσίας και των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων και το ιδιαίτερο φορολογικό καθεστώς της La Poste, καίτοι ορισμένα από τα στοιχεία αυτά δεν μνημονεύονται στην προσβαλλομένη απόφαση.

102 Εξάλλου, τα έγγραφα μαρτυρούν ότι η Επιτροπή υπογράμμισε επανειλημμένα κατά τη διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης τον περίπλοκο χαρακτήρα της υπόθεσης, ιδίως στα πρακτικά της σύσκεψης της 12ης Δεκεμβρίου 2002 που αναφέρουν ότι «η Επιτροπή επισήμανε ότι δεδομένου ότι είναι περίπλοκη η κατάσταση της La Poste, ιδίως όσον αφορά το παρελθόν, και δεδομένης της ανάγκης ασφάλειας δικαίου που έπρεπε να έχει, ενόψει μάλιστα της προοπτικής ιδιωτικοποίησής της, επιβάλλεται η κίνηση διαδικασίας», καθώς και κατά τη σύσκεψη της 6ης Φεβρουαρίου 2003.

- 103 Από τα έγγραφα αυτά προκύπτει, επίσης, ότι η Επιτροπή δίσταζε επί πολλούς μήνες ως προς την επιλογή της νομικής βάσης για την έκδοση της απόφασής της. Συγκεκριμένα, ήδη από την πρώτη σύσκεψη της 12ης Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή επισήμανε «ότι η συμφωνία της ως προς την ενίσχυση μπορούσε να λάβει πλείονες διαφορετικές μορφές, και δη είτε της απόφασης που θεωρεί ότι τα εν λόγω μέτρα δεν συνιστούν ενισχύσεις είτε ότι πρόκειται για ενίσχυση προς στήριξη της δημόσιας υπηρεσίας είτε για ενίσχυση προς αναδιάρθρωση». Κατά τη δεύτερη σύσκεψη, της 6ης Φεβρουαρίου 2003 και ύστερα από ανταλλαγή εγγράφων πληροφοριών, η Επιτροπή εξακολουθούσε να έχει αμφιβολίες ως προς το αν ενδείκνυται να στηρίξει την εξέτασή της στην προσέγγιση του ιδιώτη επιχειρηματία ενεργούντος υπό συνθήκες οικονομίας αγοράς και συνεπώς στο άρθρο 87 ΕΚ ή στο άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Όπως προκύπτει από τα πρακτικά της σύσκεψης της 12ης Δεκεμβρίου 2002, οι βελγικές αρχές δήλωσαν ότι προτιμούν σαφώς την πρώτη λύση, επιθυμώντας να προωθήσουν την αντίληψη μιας αποδοτικής επένδυσης ενώ η Επιτροπή είχε μάλλον αμφιβολίες ως προς τη συμπεριφορά της La Poste, όσον αφορά την ανάπτυξη των ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων της, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της σύσκεψης της 6ης Φεβρουαρίου 2003, καθώς και από πολυάριθμες επανειλημμένες αιτήσεις παροχής πληροφοριών της Επιτροπής σχετικά με τις προοπτικές εξέλιξης της δραστηριότητας της La Poste.
- 104 Από τα πρακτικά της σύσκεψης της 6ης Φεβρουαρίου 2003 προκύπτει επίσης ότι οι βελγικές αρχές επέμειναν στην ανάγκη να λάβουν μια απόφαση της Επιτροπής σε σύντομο χρονικό διάστημα, λόγω της διεξαγωγής εκλογών στις 18 Μαΐου 2003, που ενδεχομένως οδηγούσαν σε επανεξέταση του ζητήματος αύξησης κεφαλαίου.
- 105 Τέλος, η Επιτροπή, θέλησε, προφανώς, να αποφύγει την αποστολή τρίτης αιτήσεως παροχής πληροφοριών, διότι στα πρακτικά της σύσκεψης της 6ης Φεβρουαρίου 2003 αναφέρεται ότι ο εκπρόσωπός της «θα προσπαθήσει στο μέτρο του δυνατού και παρά το περίπλοκο της υπόθεσης να διατυπώσει κατά τον πληρέστερο δυνατό τρόπο τον δεύτερο πίνακα ερωτημάτων προκειμένου να αποφευχθεί η τρίτη αίτηση παροχής πληροφοριών». Τελικώς, όμως, δεν μπόρεσε να το αποφύγει, δεδομένου ότι απηύθυνε στις βελγικές αρχές την τρίτη και τελευταία αίτηση παροχής πληροφοριών στις 5 Μαΐου 2003. Η αίτηση αυτή αφορούσε αρκετά μεγάλο αριθμό ζητημάτων όπως είναι οι προοπτικές εξέλιξης της δραστηριότητας της La Poste, οι χρηματοοικονομικές προοπτικές της, τα της ανάθεσης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς το κοινό στη δημόσια υπηρεσία, το τμήμα των επενδύσεων που προορίζεται για τις δραστηριότητες καθολικής υπηρεσίας, τον κίνδυνο που ενέχει η συγκέντρωση του 80 % των αποτελεσμάτων χρήσεως των θυγατρικών της σε δύο δραστηριότητες και ο συνυπολογισμός της ανασύστασης αποθεματικού για πρόωρες συνταξιοδοτήσεις.

106 Βάσει του συνόλου αυτών των στοιχείων, πρέπει να θεωρηθεί ότι η διαδικασία που διεξήγαγε η Επιτροπή υπερέβη αισθητά εν προκειμένω τον χρόνο που κατά κανόνα απαιτείται για μια πρώτη εξέταση διενεργούμενη βάσει των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και, συνεπώς, το στοιχείο αυτό συνιστά ένδειξη περί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών.

107 Πρέπει συνεπώς να εξεταστεί αν τα στοιχεία τα σχετικά με το περιεχόμενο της προσβαλλομένης απόφασης συνιστούν επίσης ενδείξεις περί του ότι η Επιτροπή αντιμετώπισε σοβαρές δυσχέριες κατά την εξέταση των εν λόγω μέτρων.

— Επί του ανεπαρκούς χαρακτήρα της εξέτασης όσον αφορά τη διαγραφή του αποθεματικού για συνταξιοδοτήσεις στην προσβαλλομένη απόφαση

108 Υπενθυμίζεται ότι η La Poste συνέστησε αποθεματικό ύψους 100 εκατομμυρίων το 1992, κατά τη μεταλλαγή της σε αυτόνομη επιχείρηση, προκειμένου να καλύψει ένα μέρος των συντάξεων για τα κεκτημένα δικαιώματα των υπαλλήλων από το 1972 έως το 1992. Σε αντιστάθμισμα, το Βελγικό Δημόσιο της εξεχώρησε ακίνητα αναγκαία για τη δημόσια υπηρεσία που συνεπώς δεν μπορούσαν να απαλλοτριωθούν. Το 1997, κατά την ευθυγράμμιση του συστήματος συνταξιοδοτήσεως των ταχυδρομικών υπαλλήλων προς το γενικό σύστημα, το αποθεματικό αυτό, από το οποίο δεν έγινε καμιά ανάληψη από συστάσεώς του, μετατράπηκε σε αποθεματικό υπεραξίας.

109 Όπως προκύπτει, όμως, από την προσβαλλομένη απόφαση και από τα έγγραφα που προσκόμισε η Επιτροπή κατόπιν αιτήσεως του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή δεν έλαβε στοιχεία βάσει των οποίων θα μπορούσε να αποφανθεί επί του χαρακτηρισμού της εκχωρήσεως ακινήτων από το Βελγικό Δημόσιο στη La Poste, από τη σκοπιά του άρθρου 87 ΕΚ, ενώ τα μέτρα αυτά είναι πιθανόν να της προσπόρισαν πλεονέκτημα. Συγκεκριμένα η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση χωρίς να διαθέτει

στοιχεία βάσει των οποίων θα μπορούσε μεταξύ άλλων να εκτιμήσει το πλεονέκτημα που αντιπροσώπευε η δωρεάν εκχώρηση ακινήτων. Όφειλε, όμως, να προβεί σε λεπτομερή εξέταση των αποτελεσμάτων του μέτρου αυτού πριν αποφανθεί επί του χαρακτηρισμού του ως κρατικής ενίσχυσης.

- 110 Συνεπώς, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση, στο πλαίσιο της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, να διενεργήσει επαρκή εξέταση της μεταβίβασης ακινήτων από το Βελγικό Δημόσιο υπέρ της La Poste συνιστά μια επιπλέον ένδειξη περί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών.

— Επί του ατελούς της εξέτασης του κόστους παροχής ΥΓΟΣ στην προσβαλλομένη απόφαση

- 111 Υπενθυμίζεται προκαταρκτικά ότι το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε το κόστος της παροχής ΥΓΟΣ στηρίζεται στους όρους που διατύπωσε το Δικαστήριο με την απόφαση Altmark, σκέψη 45, η οποία δημοσιεύθηκε μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως και της οποίας το περιεχόμενο δεν μπορούσε να γνωρίζει η Επιτροπή όταν εξέδωσε την απόφασή της.
- 112 Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι το Δικαστήριο δεν περιόρισε χρονικά τα αποτελέσματα της αποφάσεως Altmark, σκέψη 45 ανωτέρω. Ελλείψει τέτοιου χρονικού περιορισμού, οι σχετικές με την ερμηνεία του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ σκέψεις είναι απολύτως εφαρμόσιμες στην υπό κρίση εν προκειμένω πραγματική και νομική κατάσταση, όπως αυτή τέθηκε υπόψη της Επιτροπής κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Φεβρουαρίου 2008, T-289/03, BUPA κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-81, σκέψη 158).

- 113 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η ερμηνεία που το Δικαστήριο δίδει σε διάταξη κοινοτικού δικαίου περιορίζεται στο να διαφωτίσει και να διευκρινίσει την έννοια και το περιεχόμενο της διατάξεως αυτής, όπως θα έπρεπε να νοείται και να εφαρμόζεται αφότου τέθηκε σε ισχύ. Επομένως, η κατ' αυτόν τον τρόπο ερμηνευθείσα διάταξη μπορεί και πρέπει να εφαρμόζεται από τα δικαστήρια ακόμα και επί εννόμων σχέσεων που γεννήθηκαν και διαμορφώθηκαν προ της εκδόσεως της ερμηνευτικής αποφάσεως και μόνον κατ' εξαίρεση μπορεί το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν της γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου που είναι συμφυής με την κοινοτική έννομη τάξη, να αποφασίσει τον περιορισμό της δυνατότητας που έχει κάθε ενδιαφερόμενος να επικαλεστεί μια διάταξη που αυτό έχει ερμηνεύσει για να θέσει υπό αμφισβήτηση έννομες σχέσεις που έχουν συναφθεί καλοπίστως. Τέτοιος περιορισμός, όμως, μπορεί να τεθεί μόνο με την απόφαση που αποφαίνεται επί της ζητούμενης ερμηνείας (βλ. σχετικά και κατ' αναλογία, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 2005, C-209/03, *Bidar*, Συλλογή 2005, σ. I-2119, σκέψεις 66 και 67, και της 6ης Μαρτίου 2007, C-292/04, *Meilicke* κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-1835, σκέψεις 34 έως 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι οι σκέψεις αυτές, οι οποίες απορρέουν από νομολογία που αφορά, ειδικότερα, την υποχρέωση εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου από τα εθνικά δικαστήρια, ισχύουν *mutatis mutandis* για τα κοινοτικά όργανα, οσάκις αυτά καλούνται να εφαρμόσουν διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, που ερμηνεύονται μεταγενέστερα από το Δικαστήριο (απόφαση BURA κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 112 ανωτέρω, σκέψη 159).
- 114 Εν προκειμένω, πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί αν η Επιτροπή προέβη σε εξέταση που της έδωσε τη δυνατότητα να κρίνει αν το επίπεδο της αντιστάθμισης που καταβλήθηκε στη La Poste καθορίστηκε βάσει αναλύσεως των δαπανών που θα πραγματοποιούσε μια μέση επιχείρηση με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με τα αναγκαία μέσα προς ικανοποίηση των απαιτήσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις αυτές, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση *Altmark*, σκέψη 45 ανωτέρω, σκέψη 93).
- 115 Όπως προκύπτει, όμως, τόσο από την προσβαλλομένη απόφαση όσο και από την ανταλλαγή αλληλογραφίας και από τα πρακτικά των συσκέψεων μεταξύ της Επιτροπής και των βελγικών αρχών, η Επιτροπή ουδέποτε εξακρίβωσε ότι η La Poste παρέσχε τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος με κόστος που θα πραγματοποιούσε μια μέση επιχείρηση με χρηστή διαχείριση, σύμφωνα με την αρχή που διατύπωσε η απόφαση *Altmark*, σκέψη 45 ανωτέρω. Η Επιτροπή περιορίστηκε να στηριχθεί στον αρνητικό χαρακτήρα του υπολοίπου όλων των στοιχείων υπεραντι-

στάθμισης και υποαντιστάθμισης του προσθέτου κόστους ΥΓΟΣ για να θεωρήσει ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

- 116 Συνεπώς, βάσει των στοιχείων αυτών, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν πρόβη σε εξέταση του κόστους των υπηρεσιών γενικού συμφέροντος που παρέσχε η La Poste σε σύγκριση με το κόστος που θα πραγματοποιούσε μια μέση επιχείρηση, εξέταση που θα της επέτρεπε ενδεχομένως να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.
- 117 Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση, στο πλαίσιο της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, να διενεργήσει πλήρη εξέταση όσον αφορά την εκτίμηση περί της καταλληλότητας του επιπέδου της αντιστάθμισης που χορήγησε το Βελγικό Δημόσιο στη La Poste συνιστά και νέα ένδειξη περί της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών.
- 118 Από την εξέταση του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, καθώς και του τετάρτου και του εβδόμου λόγου στο μέτρο που σκοπούν να αποδείξουν ότι η εξέταση που πραγματοποίησε η Επιτροπή κατά το στάδιο προκαταρκτικής εξέτασης υπήρξε ανεπαρκής ή ατελής, προκύπτει ότι υπάρχει ένα σύνολο αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων που αφορούν την υπερβολικά μεγάλη διάρκεια της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης, έγγραφα που αναδεικνύουν το εύρος και τον περίπλοκο χαρακτήρα της προς διενέργεια εξέτασης και το εν μέρει ατελές και ανεπαρκές περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως, εκ των οποίων προκύπτει, επίσης, ότι η Επιτροπή έλαβε την προσβαλλομένη απόφαση παρά την ύπαρξη σοβαρών δυσχερειών. Συνεπώς, και χωρίς να απαιτείται να αποφανθεί επί του τρίτου και του πέμπτου λόγου ακυρώσεως των προσφευγουσών, στο μέτρο που σκοπούν να αποδείξουν ότι η εξέταση της Επιτροπής υπήρξε ενδεχομένως ατελής ή ανεπαρκής σχετικά με την απαλλαγή από τον φόρο εταιριών και τη δυνατότητα λήψεως κρατικής εγγύησης για τη σύναψη δανείων, το Πρωτοδικείο καταλήγει στην κρίση ότι η εκτίμηση του συμβατού του κοινοποιηθέντος μέτρου με την κοινή αγορά εμφάνιζε σοβαρές δυσχέρειες που έπρεπε να υπαγορεύσουν στην Επιτροπή να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

119 Συνεπώς, η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

120 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά της έξοδα καθώς και στα έξοδα των προσφευγουσών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση C(2003) 2508 τελικό της Επιτροπής, της 23ης Ιουλίου 2003, να μη προβάλει αντιρρήσεις κατόπιν της διαδικασίας προκαταρκτικής εξετάσεως του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ κατά διαφόρων μέτρων που έλαβαν οι βελγικές αρχές υπέρ της βελγικής δημόσιας επιχείρησης ταχυδρομείων La Poste SA.

2) Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα και τα έξοδα της Deutsche Post AG και DHL International.

Ρελικάνová

Jürimäe

Soldevila Fragoso

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Φεβρουαρίου 2009.

(υπογραφές)

Πίνακας περιεχομένων

Ιστορικό της διαφοράς	II - 204
Διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης	II - 206
Προσβαλλομένη απόφαση	II - 207
Μέτρο 1: απαλλαγή από την πληρωμή του φόρου εταιριών	II - 208
Μέτρο 2: διαγραφή αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων το 1997	II - 209
Μέτρο 3: παροχή εγγύησης του Δημοσίου για τη σύναψη δανείων	II - 209
Μέτρο 4: απαλλαγή της προείσπραξης φόρου ακίνητης περιουσίας για ακίνητα που χρησιμεύουν για δημόσια υπηρεσία	II - 210
Μέτρο 5: υπεραντιστάθμιση των οικονομικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος στο πλαίσιο της πρώτης σύμβασης διαχείρισεως (1992-1997)	II - 210
Μέτρο 6: μη κοινοποιηθείσες αυξήσεις κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν το 1997 για συνολικό ποσό 62 εκατομμυρίων ευρώ	II - 210
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 211
Σκεπτικό	II - 213
Επί του παραδεκτού	II - 213
Επί της ενεργητικής νομιμοποίησης	II - 213
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 213
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 216
Επί του εννόμου συμφέροντος	II - 222
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 222
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 223
Επί του αντικειμένου του ελέγχου που ασκεί το Πρωτοδικείο και επί του παραδεκτού των λόγων ακυρώσεως της προσφυγής	II - 224
Επί του αντικειμένου του ελέγχου που ασκεί το Πρωτοδικείο	II - 224
Ως προς το παραδεκτό του λόγου ακυρώσεως ότι η εξέταση που πραγματοποίησε η Επιτροπή υπήρξε ανεπαρκής από τη σκοπιά των κριτηρίων που διατυπώνει η απόφαση Altmark	II - 225
	II - 243

Επί της ουσίας	II - 227
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 227
— Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην ανάγκη κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.	II - 227
— Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που αφορά το ατελές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή ως προς την απαλλαγή από τον φόρο εταιριών	II - 228
— Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που αφορά το ατελές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή όσον αφορά τη διαγραφή του αποθεματικού για την καταβολή συντάξεων	II - 229
— Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που στηρίζεται στο ατελές της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή ως προς τη δυνατότητα λήψεως κρατικής εγγύησης για τη σύναψη δανείων	II - 229
— Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως στο μέτρο που αφορά τον ανεπαρκή χαρακτήρα της εξέτασης που πραγματοποίησε η Επιτροπή από τη σκοπιά των κριτηρίων που διατυπώθηκαν με την απόφαση Altmark	II - 230
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 231
— Γενικοί κανόνες περί τη διαδικασία του άρθρου 88 ΕΚ	II - 231
— Ως προς τις ενδείξεις σοβαρών δυσχερειών που ανάγονται στη διάρκεια και τις περιστάσεις της διαδικασίας προκαταρκτικής εξέτασης	II - 234
— Επί του ανεπαρκούς χαρακτήρα της εξέτασης όσον αφορά τη διαγραφή του αποθεματικού για συνταξιοδοτήσεις στην προσβαλλόμενη απόφαση.	II - 237
— Επί του ατελούς της εξέτασης του κόστους παροχής ΥΓΟΣ στην προσβαλλόμενη απόφαση	II - 238
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 241